

Medmrežje in slovenska mladina

Soba in 249 prijateljev iz računalnika

Okoli 60 odstotkov slovenskih otrok je aktivnih na socialnih omrežjih – Povprečno 249 prijateljev oziroma stikov – Starši ne vedo, kaj počnejo njihovi otroci – Slovenija je med državami z najmanj zbranimi podatki

LJUBLJANA – Osnovnošolec pride domov, vrže torbo v kot in sede za računalnik. Sledijo ure, ko mu pred očmi švigajo take ali drugačne podobe, filmi, glasba, Facebook in še marsikaj. Starši pogosto ne vedo, kaj pravzaprav počne njihov otrok, s kom komunicira, kaj si ogleduje, ali mu preti kakšna nevarnost. Da bi bilo malce bolj jasno, v kakšnem odnosu so mladi do interneta in njegovih pasti, so poskrbeli raziskovalci na Fakulteti za družbene vede pod vodstvom dr. Bojane Lobe. Pripravili so raziskavo Mladi na netu – Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in mladostnikov, ki jo te dni predstavljajo javnosti. Raziskava je potekala v treh fazah na terenu, anketirali so 689 slovenskih otrok.

Internet vsak dan uporablja 70 odstotkov slovenskih otrok in mladih, skoraj dve tretjini otrok pa ima dostop do interneta tudi po mobilnem telefonu, je pokazala raziskava. Slaba polovica otrok je anketarjem povedala, da imajo računalnik v svoji sobi. Mnogi otroci so prepričani, da so najboljši uporabniki interneta v svoji družini – to meni 55 odstotkov dečkov in 37 odstotkov deklic. Slovenski otroci torej obvladujejo internet, postal je eden njihovih primarnih načinov komuniciranja, zabave, druženja in iskanja informacij. In kakšne strani otroke najbolj zanimajo? To so strani za soci-

alna omrežja. Te vsak dan uporablja dobrih 40 odstotkov anketirancev, vsaj nekajkrat na teden pa skoraj 60 odstotkov. Naslednje po pogostosti ogleda so strani z zabavnimi slikami ali videovsebinami. Otroci in mladi najmanj pogosto nakupujejo na spletu (nikoli jih tega ne počne 52 odstotkov) in izdelujejo osebne spletne strani ali pišejo blog.

Uporaba socialnih omrežij se povečuje s starostjo otrok. Med tistimi, ki so stari od osem do deset let, spletna socialna omrežja uporablja slaba četrtina otrok, medtem ko je v naslednji starostni skupini, od 11 do 14 let, takih več kot dve tretjini. Največ

otrok in mladih pravi, da na spletnih socialnih omrežjih prebira, kaj počno drugi (45 odstotkov), komentarje drugim jih piše 38 odstotkov, fotografije drugih pa si ogleduje dobra tretjina. Četrtnina otrok je že poskusila ustvariti svojo spletno stran oziroma blog. Otroci imajo na spletnih socialnih omrežjih povprečno 249 prijateljev oziroma stikov.

Stranpoti interneta

Rezultati raziskave kažejo, da polovica mladih, starih od 11 do 19 let, po internetu še ni prejela nezaželenih spolnih komentarjev. Največ tistih, ki so že prejeli takšne komentarje (37 odstotkov), je poskušalo blokirati vsa sporočila osebe, od katere so dobili komentar. In še najbolj šokantna odkritja raziskave: okoli tretjina otrok in mladih, starih 11 do 19 let, se je z mobilnim telefonom že fotografirala brez oblek in fotografijo posredovala naprej. To je storilo 43 odstotkov dečkov in 14 odstotkov deklic. O prejemu gole fotografije nekoga drugega poročala dobra petina otrok in mladih. Izpostaviti je treba tudi, da ima sedem odstotkov otrok in mladih izkušnjo, da se je nekdo na internetu pretvarjal za mladostnika, pri srečanju v živo pa se je izkazalo, da gre za odraslo osebo. Spolne vsebine na internetu je videlo 42 odstotkov otrok in mladih, starih 11 let in več. Najpogosteje so otroci nanje naleteli med spletnimi oglasi ali nenamerno, ko so iskali nekaj drugega. Namerno je tako spletno stran obiskalo 14 odstotkov otrok.

Positivnih izkušenj več

Internet je lahko tudi koristen. Na spletnih straneh je informacije za šolo, študij, službo ali o zdravju, medicini in ljubezni poiskalo 61 odstotkov otrok in mladih.

In kako rezultate raziskave komentira Bojana Lobe? »Če sodimo po rezultatih, imajo slovenski otroci in mladostniki na internetu več pozitivnih izkušenj kot negativnih. Imajo zadosten nabor osnovnih znanj, kako se obvarovati oziroma postopati v kočljivih primerih. Dečki so nekoliko bolj samozavestni in si morda zato zaslužijo še dodatno pozornost pri ozaveščanju o varni rabi. Ta problem je nekoliko bolj izrazit tudi pri najmlajših (od osem do deset let). Tisto, kar načelnja nova vprašanja in kliče po jasnejši opredelitvi, je vloga staršev v otrokovem procesu usvajanja interneta. Skoraj polovica otrok poroča, da njihovi starši z njimi tako rekoč ne počno nič na internetu oziroma da ne vedo, kaj oni počno. Skoraj polovici otrok in mladostnikov starši nikoli ali skoraj nikoli niso predlagali vedenja do drugih ljudi na internetu oziroma jim niso pomagali, ko jih je na internetu kaj razburilo ali zaskrbelo.«

»Človek odpira srce skozi oči«

Vodja ambulante za zdravljenje zasvojenosti ZD Nova Gorica Miha Kramli meni, da moramo starše najprej usposobiti, da bodo znali ločiti med računalnikom kot delovnim

Raziskovalno poročilo projekta EU Kids Online, ki sistematično proučuje uporabo spletnih tehnologij v 21 evropskih državah, je pokazalo, da je Slovenija med državami z najmanj zbranimi podatki o tej temi.

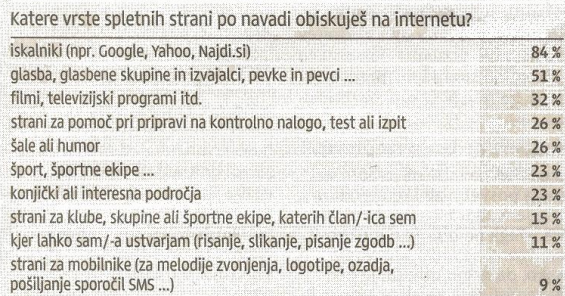
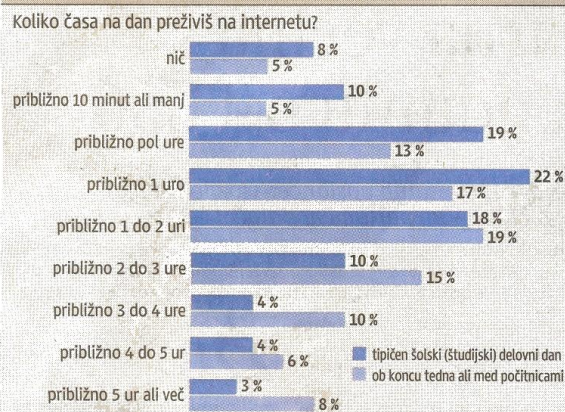
pripomočkom, ki krepi inteligenco človeka, in kot sredstvom za zabavo, sprostitev, tolažbo. »Če človek ne zmore omejitve, obstajajo različne nevarnosti; zdrava zabava lahko postane patološka, tej pa sledi finančni, čustveni, družinski propad. Poznam moškega, ki je bil izjemno aktiven na Facebooku, 'sprehajal' se je po svetu in debatiral s številnimi neznanci. Kot človek je bil aktiven, kot osebnost pa je razpadal, saj je zaradi te nežive komunikacije zanemaril živo. Starši moramo znati ločiti, kaj spada na Facebook. Čustva ne spadajo tja, ustvarjanje partnerskih razmerij tudi ne, srce človek odpira skozi oči, in ne prek monitorja. Poleg tega je treba otroku znati postaviti meje; do 7. razreda osnovne šole naj računalnik služi zabavi največ 30 minut na dan, pozneje pa največ eno uro. A problem ni samo to, danes so otroci na računalniku, pred televizijskim zaslonom, z mobilnim telefonom in mp3-ji ... Skratka, gre za eno in isto aktivnost, le drug medij. Treba je torej razviti strategijo do novih tehnologij, ki bodo človeku v pomoč, ne pa sredstvo za bluzenje.«

Otroci so že zasvojeni

Razvojna psihologinja Zdenka Zalokar Divjak pa pravi: »Po mojih vsakodnevnih izkušnjah so otroci na računalniku povprečno od ene do treh ur na dan. Lahko že govorimo o zasvojenosti. Na drugi strani pa porabijo za učenje od nič do ene ure na dan. Njihova duševna hrana je torej internet. Za otroke in mladostnike to pomeni, da postajajo vedno bolj razdražljivi, agresivni, doživljajsko otopeli mladostniki, ki imajo vedno več težav z učenjem, koncentracijo in pozornostjo. Manfred Spitzer, ki dela na Inštitutu za učenje v Ulmu in že desetletje proučuje vpliv televizije in računalnikov na možgane otrok in mladostnikov, je v svojih raziskavah poudaril, da otroci ne bi smeli sedeti pred računalnik pred 12 letom, pozneje pa ne več kot uro na dan. Gre za preprosto sledenje razvoju otrokove notranjosti, predvsem za njegovo sposobnost dojemanja, zaznavanja in logičnega razmišljanja. Uvedba računalnikov v šole in zah-teva, da se otroci že v osnovni šoli naučijo delati z njimi, je zelo zgrešena. Mladostniki morajo najprej zgraditi svoje osebne lastnosti. Prva naloga šolstva je, da se seznanijo s škodljivostjo uporabe računalnika, druga pa ta, da starše in šole ozavestim, katere vsebine so življenjsko pomembne za gradnjo samostojnega in odgovornega otroka.

VALENTINA PLAHUTA SIMČIČ
TANJA JAKLIČ

Mladi na internetu

DELO Vfc: Internet v vsakdanjem življenju slovenskih otrok in mladostnikov, poročilo raziskave Mladi na netu, FdV, N = 689